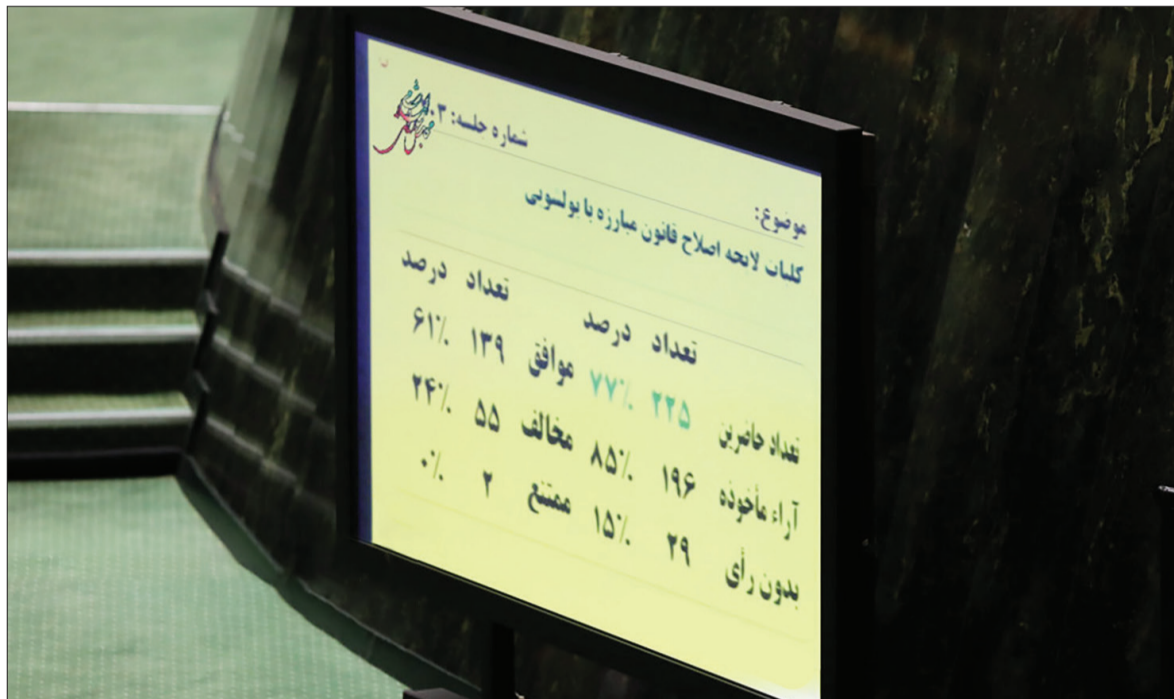

چرا تذکرات مکرر رئیس مجلس برای مشارکت نمایندگان در فرآیند رای گیری نتیجه نمی دهد؟

تذکری برای تذکر

می گوید: «همکاری باید بین هیات رئیسه و نمایندگان وجود داشته باشد. این همکاری باعث می شود رئیس مجلس فرصت مجدد به نمایندگان بدهد. اگر کسی هم حاضر باشد و رای ندهد، شاید درخصوص تصمیم گیری تعلل کرده و نمی داند چه رای بدهد. مواردی هست که زمان کم بوده و نمایندگان فرصت بیشتری نیاز داشتند. البته در این شرایط هم اغلب نمایندگان اعلام می کنند که صبر کنند. با همراهی و زمان بیشتری که از جانب هیات رئیسه داده می شود، مشکل حل خواهد شد و با این همکاری دوطرفه، در آینده ان شا الله شاهد مشارکت بیشتر خواهیم بود.»

نمایندگان هم شفافیت آرا را پیشنهاد می دهند

در هر دو گفت و گو، از نمایندگان خواستیم تا نظرشان راجع به تهدید قالیباف مبنی بر انتشار لیست را اعلام کنند. آیا انتشار این لیست می تواند بر بالا رفتن میزان مشارکت آنها بیفزاید؟ ممکن است همین تهدیدها باعث شود نمایندگان از انفعال خارج شده و نسبت به قوانین و لوائح حساس تر باشند؟

لیستی که حق مردم است

حق مردم هر شهری این است که نسبت به عملکرد نماینده انتخابی شان آگاهی داشته باشند. اعلام لیست نمایندگانی که مشارکت در رای گیری ها ندارند حتی از طرح شفافیت آرایه که تعدادی از نمایندگان نخواستند اجرا شود، یک پله پایین تر است. اگر دانستن رای نماینده برای مردم آثار مخربی در پی داشت یا محرمانه تلقی می شد، حداقل می توان لیستی منتشر کرد تا مشخص شود کدام نماینده توجه کمتری به انجام وظیفه اصلی اش دارد. زمان انتخابات مجلس شورا که نزدیک شود، همه نامزد های انتخاباتی با وعده و وعید های مختلف تلاش می کنند تا اثبات کنند لیاقت بیشتری برای پیگیری مطالبات مردمی و تشخیص مسائل قانونی کشور دارند اما بعد از انتخاب شدن، برخی از نمایندگان حتی وقتی که در مجلس حضور دارند، نسبت به موضوع جلسات کم توجه هستند. با توجه به اینکه احتمال کاندیداتوری مجدد بسیاری از نمایندگان فعلی در دوره های بعدی انتخاباتی هم وجود دارد، حق رای دهندگان این است که بدانند کاندیدایی که قرار است مجددا راهی بهارستان شود آیا تا پیش از این، اصلی ترین وظیفه اش یعنی مشارکت در فرآیند قانون گذاری را به درستی انجام داده یا نه.

تقبیح و توجیه انفعال نمایندگان

تهدید رئیس مجلس مبنی بر انتشار لیست نمایندگانی که در رای گیری برخی طرح ها مشارکت ندارند، اتفاق جدیدی نبود. در یک سال اخیر بارها پیش آمده که نمایندگان مجلس به قدری نسبت به رای گیری در مورد طرح ها و لوائح مختلف بی توجه بوده اند که آمار نمایندگان حاضر در صحن و غایب در رای گیری به چند نفر رسیده است. در واکنش به این اتفاق، همواره رئیس مجلس تذکراتی به نمایندگان داده و تهدید کرده اگر این موضوع تکرار شود، لیستی از نمایندگان منغل تهیه و منتشر خواهد شد. اما این تهدیدات راه به جایی نبرد و طی این یک سال، حتی لیستی هم منتشر نشد. برای بررسی دلایل این انفعال و فهم اینکه نمایندگان چه مشغولیتی در مجلس دارند که آنها را از اصلی ترین وظیفه شان باز می دارد، بساد و نفر از نمایندگان به گفت و گو پرداخته و نظر آنها در رابطه با عدم مشارکت همکاران شان را جویا شده ایم.

زهره شیخی، نماینده مردم اصفهان در گفت و گو با «فرهیختگان» دیدگاه خود درباره این اتفاق را این گونه مطرح می کند: «وظیفه اصلی نمایندگان که انتخاب و وارد مجلس می شوند، قانون گذاری و تصمیم گیری در رابطه با قوانین است. آنها این تصمیم گیری را در قالب رای مثبت، منفی یا ممتنع خود نسبت به موضوع اعلام می کنند.» شیخی به این نکته اشاره می کند که روند کار در مجلس همواره همین طور بوده و ادامه می دهد: «علاوه بر اصل موادی که به رای گذاشته می شود، پیشنهاداتی مطرح شده که موافقان و مخالفان در رابطه با آن، صحبت می کنند و برای تمام این موارد، رای گرفته می شود. مگر اینکه چیزی خلاف قانون باشد، نماینده ای پیشنهاد خود را پس بگیرد یا موضوع قابلیت طرح شدن نداشته باشد. تنها در این صورت ممکن است رای گیری انجام نشود. وقتی هم که رای گیری انجام شد، قاعدتا نمایندگان باید اعلام نظر کنند.»

شیخی موافقت با تذکرات قالیباف برای مشارکت بیشتر نمایندگان را این گونه ابراز می دارد: «بالاخره رئیس مجلس به عنوان کسی که ما انتخاب کردیم تا امور داخلی مجلس را سر و سامان دهد و نظم را برقرار کند، باید در مقابل این عدم مشارکت عکس العمل نشان دهد و اتفاقا اعلام کرد که اسامی نمایندگان که مشارکت ندارند هم منتشر شود. به نظر این دفعه دستور جدی بود. به نظر من پیشنهاد خوبی است.»

نماینده مردم اصفهان درباره علت عدم مشارکت نمایندگانی که در مجلس حضور دارند گفت: «ممکن است حین رای گیری برخی طرح ها، وزیر یا معاون وزیر در صحن حاضر باشند. در این شرایط برخی نمایندگان از طریق آنها پیگیر مطالبات مردم و مشکلات شان هستند. به همین دلیل ممکن است این مشغولیت باعث شود که نتوانند در لحظه، رای خود را نسبت به قانونی که مطرح شده، اعلام کنند. این هم نمی تواند دلیل قانع کننده ای برای عدم مشارکت نمایندگان باشد؛ چرا که در موقعیت رای دادن به قوانین، همه آنها موظفند تا نسبت به چیزی که به رای گذاشته شده، نظرشان را بدهند. برای نمایندگان عدم مشارکت، اصلا قابل توجیه نیست مگر اینکه در صحن علنی حضور نداشته باشند.»

آنچه شیخی در مورد لزوم مشارکت نمایندگان می گوید نظر یوسف داودی دیگر نماینده ای که به سراغ او رفتیم نیز هست. داوودی نظرش را درباره این موضوع را این طور شرح داد: «اصولا باید مشارکت قوی در کلیه رای گیری ها چه در مورد انتخاباتی که در مجلس برگزار می شود و چه طرح ها و لوائح صورت گیرد. همچنین طبق آیین نامه هم برای تصویب نهایی، این آرا باید به حد نصاب برسند. پس رای همه ما مهم است. اگر این رای دهی اتفاق نیفتد، ممکن است تذکراتی هم از جانب هیات رئیسه داده شود.»

داوودی نیز برای عدم مشارکت نمایندگان استدلالی آورده و دلیل این امر را کوتاه بودن فاصله زمانی مشغور نمایندگان تا اعلام رای دانسته است. او در این باره

فاطمه بریمانی وردی خبرنگار گروه سیاست

«اسامی نمایندگانی که در رای گیری شرکت نمی کنند را منتشر کنید.» جمله قالیباف خطاب به انفورماتیک مجلس در واکنش به عدم رای دهی ۶۵ نفر از نمایندگان به اصل ماده ای بود که روز گذشته در صحن مجلس به رای گیری گذاشته شد. البته این اولین باری نیست که رئیس مجلس به نمایندگانی که در تصویب لوائح و طرح ها مشارکت نمی کنند تذکر می دهد. حدود یک سال از زمانی که او نسبت به این انفعال حساس شد، گذشته اما هنوز این تذکرات راه به جایی نبرده است. بررسی سابقه این تذکرات به خرداد ماه سال گذشته بازمی گردد. بیست و نهم خرداد سال ۱۴۰۱ طی فاصله زمانی کمتر از یک ماه رئیس مجلس بار دیگر نسبت به عدم رای دهی نمایندگان اعتراض کرد. قالیباف مکررا از نمایندگان خواست تا اهتمام بیشتری نسبت به این مساله داشته باشند. اما تکرار این جملات در یک سال بعد، هفتم خرداد سال ۱۴۰۲ حاکی از آن است که جدیدی پشت تهدید قالیباف نبود؛ به همین دلیل نیز راه به جایی نبرد. رئیس مجلس بیشتر از یک سال است که از عدم مشارکت حدود ۴۰ تا ۷۰ نفر از نمایندگان مجلس حرف زده و تذکر می دهد اما باز هم در تمام جلسات حدود ۴۰ نفری هستند که در رای گیری ها شرکت نمی کنند. در ادامه به نسبت وظیفه قانونگذاری، از انجام این وظیفه اجتناب کرده اند.

موبایل ممنوع

سرگرم بودن نمایندگان با تلفن های همراه شان می تواند یکی از غیر قابل توجیه ترین مسائل برای عدم مشارکت در رای گیری باشد. اگر نماینده ای در مجلس حین برگزاری رای گیری به دلیل مشغولیتی بی اهمیت مشارکت نداشته باشد، هیچ توجیهی ندارد. به ویژه اگر آن مشغله استفاده از اندک فرصت نمایندگی ملت به نفع بالا بردن امتیاز بازی های موبایل باشد.

تلاش برای رای آوردن و رای ندادن

درگیر شدن به مشغله های انتخاباتی در سال پایانی مجلس یکی از آفت هایی است که باعث می شود نمایندگان، بسیاری از وظایف خود را قربانی رقابت های انتخاباتی و کسب رای مجدد کنند. این مدل مشغولیت با طور مصداقی در ماجرای استیضاح وزیر صمت شاهد بودیم. بعد از آنکه رای به صلاحیت یا عدم صلاحیت فاطمی امین داده شد، برخی نمایندگان ترجیح دادند به جای اینکه در رای گیری برای طرح های مختلف مشارکت کنند، با حضور در جایگاه هیات رئیسه تصویری غرور آفرین از خود به عنوان نماینده ای که رای به عدم اعتماد وزیر صمت داده بر صفحه تلویزیون برجای بگذارند. تصویری که برای بیش از یک دهه غافلگیر کننده باشد نه تنها برای کاهش فشارهای افکار عمومی کاربرد دارد. یعنی عملا نمایندگان در تصویب قانون از مشارکت در رای گیری استنکاف می ورزند، همت خود را بر رای آوری در انتخابات گمارده تا وارد مجلس شده و احتمالا مجددا چرخه رای ندادن و تلاش برای کسب رای در دوره های آتی را تکرار کنند. رهبر انقلاب نیز با اشاره به همین آسیب در دیدار اخیر با نمایندگان مجلس یکی از گرفتاری های کشور را سال آخر مجلس توصیف کرده و با برحذر داشتن نمایندگان از وجاهت طلبی، به نمایندگان توصیه کردند تا کارهای بر زمین مانده را تکمیل کنند.

تنها توجیه منطقی

طبعاً نمی توان انتظار داشت نمایندگان مجلس تمام جلسات را به طور کامل حضور داشته باشند؛ چرا که نماینده علاوه بر شأن قانون گذاری، شأن نظارتی نیز دارد که بخش اعظمی از نظارت را نیز باید به حوزه انتخابیه خود معطوف کند. سرکشی به حوزه انتخابیه و تلاش برای رفع مشکلات مردم ایجاب می کند برخی از جلسات را غیبت کند که این غیبت طبعاً در میزان مشارکت در رای دهی نیز اثر گذار است. آنچه اما محل انتقاد است این است که تعداد غیبت های نماینده در جلسه صحن و رای گیری ها به حد نامعقول و غیر قابل توجیه برسد. مهم ترین انتقاد در مورد غیبت در رای گیری، نمایندگانی را خطاب قرار داده که ضمن حضور در مجلس از رای دهی اجتناب کرده و گاه آمار عدم مشارکت را تا چند ده نفر از نمایندگان حاضر بالا می برند.

راه حل جلوگیری از بی مسئولیتی

اول خرداد سال ۱۴۰۱ قالیباف در صحن علنی اعلام کرد که ۶۵ نفر در رای گیری به اصل ماده قانون مورد نظر، شرکت نکردند. پس از تهدید اینکه اسامی را اعلام خواهد کرد، تنها به نام های آقایان رشیدی کوچی و نجابت نمایندگان حوزه انتخابیه استان فارس بسنده کرد. اعلام همین دو اسم هم اعتراض نمایندگان را برانگیخت و نهایتاً با گفتن اینکه «به هر حال ۵۰ نفر رای ندادند» اتمام جلسه را اعلام کرد. بیست و نهم خرداد همان سال، یعنی با گذشت کمتر از یک ماه از تذکر قبلی، ۵۵ نفر از نمایندگان در رای گیری اصل ماده ۱۱ طرح اصلاح قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، شرکت نکردند. نکته جالب توجه این است که رئیس مجلس اعلام می کند تا پایان هفته لیست افرادی که مشارکت ندارند، منتشر خواهد شد و حالا سیصد و شصت و چند روز از وعده یک هفته ای قالیباف گذشته و هنوز لیستی که نشان دهد دقیقاً کدام نماینده نسبت به کدام طرح بی اعتنا بوده، منتشر نشده است. با وجود تذکراتی که از سال گذشته شروع شده، هفتم خرداد وقتی اصل گزارش کمیسیون درخصوص ماده ۱۴ با اصلاحاتش به رای گذاشته شد، حدوداً ۶۰ نفر رای ندادند و پس از تهدید مجدد رئیس مجلس این تعداد به ۴۰ نفر رسید. یعنی ۲۰ نفر از نمایندگان در مجلس حضور داشتند اما پیش از تهدید، رای ندادند تا نشان دهند نه به خاطر عمل به وظیفه بلکه صرفاً برای حفظ وجاهت خود در انتظار عمومی حاضر به رای دهی شده اند. آخرین تهدید قالیباف مبنی بر انتشار اسمی نیز به روز یکشنبه برمی گردد. او در واکنش به عدم مشارکت ۶۵ نفر از نمایندگان در رای گیری از مرکز انفورماتیک مجلس دستور داد تا اسامی این افراد را در سایت قرار دهند و اعلام کرد حتی برای این کار نیاز به دستور مجدد او هم نیست. دستوری که هنوز اجرایی نشده و هیچ بعید نیست که این خواست قالیباف هم مانند باقی تذکرات یک سال گذشته به «هیچ» ختم شود. سوال اینجاست که آیا واقعا انتشار لیست اسامی برای رئیس مجلس کار دشواری است؟ اگر رئیس مجلس تصمیم به ایجاد نظم در فرآیند قانون گذاری را دارد بهتر است این اقدام را هرچه سریع تر انجام دهد؛ قبل از آنکه آخرین سال فعالیت مجلس تحت امرش نیز پایان یابد.

نظم در سال پایانی

عدم مشارکت را در برخی موارد می توان به این دلیل دانست که نماینده ای در مجلس حضور ندارد و در حوزه انتخابیه مشغول پیگیری مشکلات مردم است. یا به گفته زهره شیخی به دلیل پیگیری مصالبات مردمی از وزیر و معاون وزیر نتوانسته رای بدهد. یا به گفته یوسف داوودی به خاطر نیازمندی به زمان بیشتر برای تصمیم گیری نتواند مشارکت داشته باشد. اما زمانی که میزان عدم مشارکت چندده نفر از حاضران در جلسه را شامل می شود، دیگر نمی توان آن را توجیه کرد. اولین و اصلی ترین وظیفه نمایندگان، قانون گذاری است. پس بیشتر از یک حرف یا تهدید پوچ مبنی بر انتشار لیست نمایندگان منغل باید دنبال راه حل اساسی بود. راه حلی که نمایندگان مجلس آن را طرح شفافیت آرا می دانند. طرحی که توسط خود نمایندگان کنار گذاشته شده تا حاضران غایب در مجلس از تداوم انفعال خود خرسند باشند. شفافیت آرا فارغ از تاثیر مثبتی که بر افکار عمومی داشته و مردم را از تصمیمات نماینده شان آگاه می کند، می تواند نظم بیشتری در مجلس برقرار کند. این طرح به رئیس و هیات رئیسه مجلس این فرصت را می دهد تا در سال پایانی عمر خود هرچه بهتر و بیشتر بتوانند بر اعمال نمایندگان نظارت داشته و نظم را در صحن علنی برقرار کنند.

مصمومون

رادیو مضمون، کاری از گروه پادکست های همیشه در میان و روزنامه فرهیختگان

روایبیت

سایحلی

جنتگاه

فصل جدید رادیو مضمون منتشر شد!

@radiomazmoon